

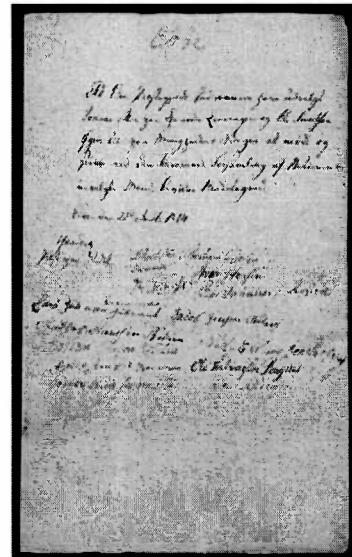
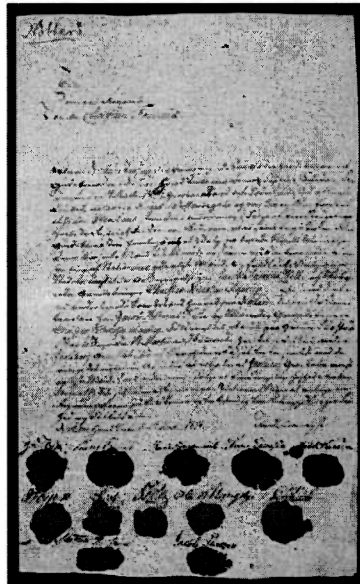
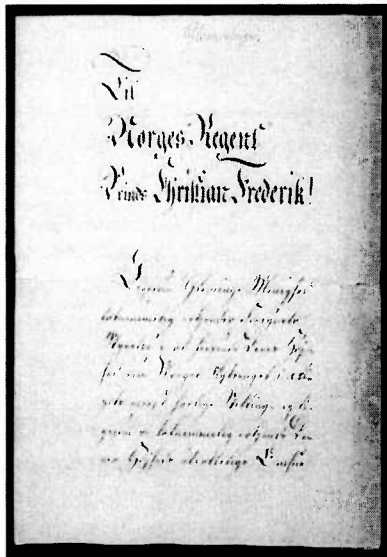
Grunnlovsjubileet 2014 - gave til kommunene

Våre første nasjonale valg

Valgene av representanter til riksforsamlingen i 1814 representerer Norges første skritt mot demokratiet vi har i dag. Noe lignende hadde aldri funnet sted tidligere, og tiden var knapp. Hvordan kunne prinsregent Christian Fredrik organisere lokalbefolkning landet rundt til valg med de avstandene og den geografien vi har? Løsningen ble kirken i Norge. Sognekirkene ble valglokaler, og presteskapet valgarrangører. Rammen rundt var en spesiell bededags-gudstjeneste, og fra hvert valg skulle det utformes en *fullmakt* til de valgte - stilet til prinsen selv, undertegnet av menighetens ansette menn. Menighetene utgjorde det vi i dag kaller valgkretser.

Fullmaktene er dokumenter som kaster lys over demokratiets fødsel i Norge. Hver kirke og hvert lokalsamfunn der det ble holdt valg, spilte en rolle i 1814. De originale fullmaktene eies i dag av Arkivverket, og til grunnlovsjubileet i 2014 ønsker Riksarkivaren å gi vakre reproduksjoner av dem som gave til kirker og kommuner der det ble holdt valg i 1814. Det enkelte lokalsamfunn kan da få øye på sin historiske betydning, og knytte egen tråd til 1814.

Fullmaktene er unike

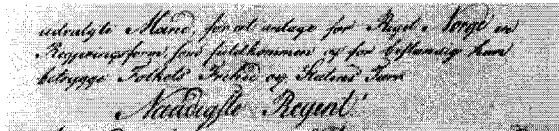

Fullmakter fra *Glemmen* menighet i Østfold, *Natterøy* i Vestfold og *Edøy* i Møre og Romsdal

Fullmaktene ble utformet av menighetens prest. De er derfor ikke like. Noen er forseggjorte og prydet med segl, andre er enkle og hverdagslige skriv. Du kan se fullmakten fra ditt lokalsamfunn og lese mer her: <http://www.arkivverket.no/arkivverket/Tema/1814/Fullmakter-fra-valgene>

Patriotisme og deltakelse over hele landet

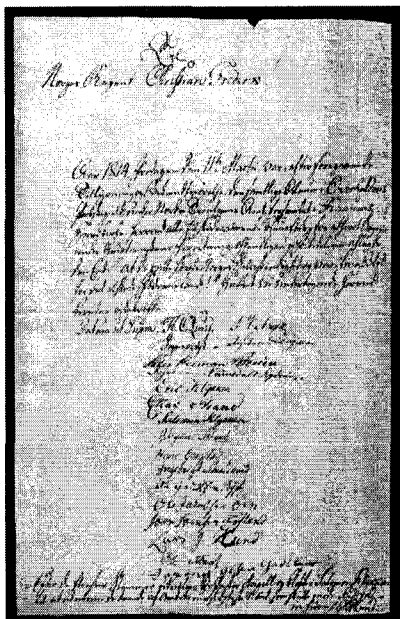
Nord-Norge var ikke representert på Eidsvoll. Lokalvalg ble holdt her som i resten av landet, og Finnmarkens amt (Troms og Finnmark) valgte også representanter. Det hele skjedde likevel for sent til at noen fra nord kunne delta i grunnlovsforhandlingene. Fullmakten fra *Tranøy og Dyrøy* i Senja vitner like fullt om klar forståelse av den høytidelige begivenheten:

”... at antage for Riget Norge en Regjeringsform, som fuldkommen og for bestandig kan betrygge Folkets Frihed og Statens Tarv.”

Gaven fra Riksarkivaren

De fleste fullmaktene er i tilnærmet A4-format. Mange har tekst bare på forsiden, og for disse består gaven av denne forsiden reproduisert. En del av fullmaktene har tekst over to eller flere sider. Da velger Riksarkivaren ut to sider til trykking, og gaven består av begge sidene. Enkelte fullmakter er praktskriv i større format. Ved å gå inn på nettdressen ovenfor, ser du hvilken type fullmakt din kommune kan få. Vi gjør oppmerksom på at ikke alle dagens kommuner er representert på ”valgkartet” fra 1814.

Montering og plassering

Fullmaktene har kulturhistorisk verdi. Derfor ber Riksarkivaren om at den enkelte kommune gir sin reproduksjon en god og hensiktsmessig plassering. Reproduksjonen sendes ut uinnrammet. Vi anbefaler innramming i passepartout, med en kort, forklarende tekst på denne. Forslag til slik tekst vil følge med reproduksjonen, sammen med en laminert QR-kode som kan plasseres ved siden av innrammet dokument. Koden åpner til Arkivverkets nettside, der fullmaktene er presentert, og valgprosessen i 1814 beskrevet. Her kan fullmaktene også leses i vanlig trykkskrift.

Fullmakten til venstre er fra *Overhalla (Ranem)*, Nord-Trøndelag

Bestilling

Fullmaktene bestilles hos Riksarkivet så snart kommunen har bestemt seg for å takke ja til gaven, og *senest innen 1. juli 2013*. Kontaktperson: *Bente Engelsen*, tel. 22 02 27 03, beneng@arkivverket.no